

Őszi BNV — Őszi BNV

Külföldiek bemutatói

Negyvenkét ország, valamint Hongkong és Nyugat-Berlin vállalatai mutatkoznak be most ősszel a kőbányai vásárvarosban. A külföldiek közül, az idén első alkalommal, Jugoszlávia a legnagyobb kiállító, majd a Szovjetunió és az NSZK a sorrend. A nagy szabadtéri személygépkocsi-bemutató miatt Japán a negyedik helyet foglalja el. Először jelenik meg a BNV-n a Koreai Demokratikus Köztársaság. 1981 után másodszer állít ki Budapestten Thaiföld és 1978-ban voltak itt utólagos az idén visszatért spanyol és román kiállítók.

Már hagyománynak számít, hogy minden évben más és más köztársaság mutatkozik be önállóan is a Szovjetunió kiállításával. Ebben az évben a Tadzsik SZSZK könnyűipara várja a látogatókat. A termékskálát felváltatása mellett munkabemutatókat is rendeznek. Gyorsan dolgozó fadaragók és szép arcú hímzőlányok kezűgyességét is csodálhatja a közönség.

Talán sohasem volt annyi személygépkocsi a szabadtéri kiállítás helyeken mint az idén. Valamennyi nagy japán autógyár jelen van, és szinte teljes kollekcióval. A szigetországbeli kereskedők most már évről évre visszatérnek. A rájuk jellemző kónoksággal remélik, hogy portékájuk és az ismertető táblák imponáló adatai végül üzleti sikert hoznak a számukra. A nyugat-európai kiállítók közül a BMW érdemel megkülönböztetett figyelmet. Jelen van Amerikából a Ford is. Érdekes az új formájú Wartburg konstrukció, s persze vannak Trabantok is, még nem négytűmű motorral. Két új VAZ-konstrukció és a már újraindított is futó Skoda 1059

Tadzsik hímző a BNV-n

jelent látványosságot a fehér kavicsos kiállítótereken.

Feltűnő, hogy csak a legnevesebb nyugati kozmetikai cégek jöttek el. Ez a tartózkodás egyszersmind a hazai szepítőszerkezet gyártók dicsőretét jelenti. A cseh termékek, alacsonyabb minőségű készítmények előállítói Magyarországon már nem remélhetnek üzletet.

Imponáló a svájci órák több kirakata. A konzervatív és a legújabb formai ízlés kiszolgálására is törekszenek. Ugyanakkor a legfontosabb követelmény továbbra is a pontosság. Ehhez az eszköz lehet a hagyományos mechanikus rugó, vagy éppen kvarckristály.

A vásáron jó néhány terméket árusítanak is. A kapukon belül a legtöbb terméke eddig kétségtelenül a LEGO-cégnek kelt el. A nyitás

óráiban érdeklődtem, hogy meddig tart a sikerjátékuk a BNV-n forgalomba hozható készlete? Az eladók nem mertek garanciát vállalni arra, hogy az első hét vége után még marad a polcon. Nincs persze hiány az élvezeti cikkek kínálatában sem. Bolgár, svájci és kubai cigaretták, italog alkohollal és szeszmentesen Ázsiából, Afrikából és Európából, csokoládé Olaszországból, konzervált déligümölcs Portugáliából és Líbanonból. Könnyű, vékony divatholmik érkeztek például Szíriából is. Britanniából a Gillette borotvát és borotválkozási kiegészítőit mutatja be, az osztrák Hemos-Rotring íróeszközeivel érkezett. A fotócikkek, elektronikai és szórakoztató-elektronikai cikkeknek csak a megemlékezésére jutott hely.

B. I.

Százötven éves a magyar hajóépítés

Széchenyi kezdeményezésére kezdődött

A magyar hajóépítés 150 éves jubileuma alkalmából a Ganz Danubius Hajó- és Darugár kedden ünnepi ülést rendezett a Magyar Tudományos Akadémia disztében. Az ülésen részt vett Marjai József, a Minisztertanács elnökhelyettese, s ott voltak az állami és társadalmi szerven képviselői, a hajóipari együttműködésben érdekelt országok diplomáciai képviselői, a hazai és a külföldi partner-vállalatok képviselői, egykori és mostani hajógyári dolgozók.

Angyal Ádám vezérigazgató megnézi a szavai után Kapolyi László ipari miniszter mondott beszédet. Köszöntötte a nagy múltú gyár kollektíváját, s emlékeztetett arra, hogy 150 évvel ezelőtt a Széchenyi kezdeményezésére létrejött Óbudai Hajógyár új műszaki kultúra alapjait teremtette meg hazánkban. A hajógyártás megkezdése ipartörténeti jelentőségű esemény volt, hiszen nagymértékben hozzájárult az egész magyar gépipar fejlődéséhez, kibontakozásához.

A miniszter arról is szólt, hogy a múlt század közepétől az ipari forradalom hatására megnőtt a szállásban a vízi utak szerepe, s nemcsak Óbudán indult látványosan gyors fejlődésnek a hajógyártás, hanem a pesti oldalon is sorra jöttek létre a hajóépítő üzemek, sőt, a Balaton partján is megkezdődött a hajóépítés. A világgazdasági válságok, a háborús évek a hajóipart is sújtották. A felszabadulást követően ismét gyorsan fej-

lődött a hajóépítés. Egy-egy legendás gőzös évtizedeken át szolgálatban volt.

Ma a magyar hajóipar termékei ismertek szerte a világon. Biztos piacot jelentenek a szocialista országok, mindenekelőtt a Szovjetunió. A hajógyár eredményesen bekapcsosított a nemzetközi munkamegosztásba, a vállalat műszaki tervezőgárdája eleget tesz a vásárlók újabb és újabb igényeinek. A Ganz Danubius Hajó- és Darugár termékeinek 80 százaléka külföldre kerül.

Az ünnepi beszéd után több külföldi hajózási vállalat és ismert szaklap képviselői, köztük a Szovjet Folyami Flotta, a lengyel Chemadin-Kielce cég, a szebadi Grattstvo vállalat és az NSZK-beli EVT GmbH vezetői üdvözölték a jubileumi ülés résztvevőit.

Az ülésen ezután magyar és külföldi szakemberek előadást tartottak a magyar hajóépítő ipar történetéről, a magyar-szovjet hajógyártási együttműködéséről és az osztrák Első Duna Gőzhajózási Társaság munkájáról, magyarországi kapcsolatairól.

A jubileum alkalmából kitüntetések adtak át. A Ganz nevet viselő hat magyar iparvállalat a közel-múltban Ganz-díjat alapított kiemelkedő munkát végző dolgozóinak. A díjat most először osztották ki, Angyal Ádám hét Ganz-díjat adott át egyéni és kollektív alkotóknak, további egy dolgozó dícsőre oklevelet kapott. A Gépipari Tudományos

Egyesület vezetői tiszteletbeli tagsággal járó plakettet és oklevelet nyújtottak át ötöt szovjet és osztrák szakembernek. A szovjet partnerintézmények képviselője hat hajógyári dolgozónak adott át különböző szovjet hajózási kitüntetések.

Kedd délután a Közlekedési Múzeumban Tóth László közlekedési minisztériumi államtitkár megnyitotta a magyar hajóépítő ipar 150 éve című kiállítást. A bemutatón makettek, modellek és korabeli festmények láthatók, továbbá kiállítottak néhány dokumentumot a nagycentri Széchenyi Múzeum, a Közlekedési Múzeum és az esztergomi Vízügyi Múzeum gyűjteményéből.

Vállalati tanács a Csomiépnél

Megyénk jelentős építőipari vállalata a hódmezővásárhelyi székhelyű Csomiépnél. Eredetileg jövő év elejére terveztek itt az új vállalatvezetési formára való áttérést, de a vállalat kérésére meggyorsították a folyamatot. Az előkészítő bizottság még a nyár elején előzetes tájékoztatást adott a vállalat dolgozóinak a vállalati tanács megalakításának lehetséges idejéről és céljáról. A kollektíva megkerdezése után tettek javaslatot a jelöltekre, akiket — az előzetes felmérés hatásosságát bizonyítva — a vállalat dolgozóinak kivétel nélkül a tanács sorába választották.

Kihaszsnálatlan százmilliók

Vajon mi az oka annak, hogy az állami vállalatok és szervezetek úgyszólván észrevétlenül mentek el egy több százmillió forintos támogatási lehetőség mellett?

Emlékeztetőül: több mint két éve, hogy megjelent az átképzési támogatásról szóló rendelet, amely kerekén évi 200 millió forintban szabta meg azt az összeget, amely — a meglehetősen szigorúan meghatározott feltételek esetén — bármely vállalat, illetve szervezet számára jócskán megkönnyíthette volna a munkaerő-átcsoportosításból adódó átképzést. A rendelet értelmében az állami költségvetés bizonyos ideig gyakorlatilag átvállalta volna az átképzés költségeit, illetve az átcsoportosításból szükségszerűen következő keresetkiegészítést.

S nem véletlen a feltételes módban való fogalmazás, ugyanis kezdetben szinte általánosan mondható érdektelenség fogadta — vállalati, munkáltatói körökben — a mindenki számára nagyon is kedvező rendelkezést. Ma már gyanítható, hogy azért is, mert az érdekeltek eleinte nem tudták a lehetőségről. Jellemző, hogy ahol először vették igénybe a támogatást — egy Szabolcs megyei vállalatnál —, ott it véletlenül bukkantak rá a rendelkezésre, éltek is — és nem eredménytelenül — a hírtelen jött alkalommal. Aztán hosszú hónapok teltek el anélkül, hogy bárki is érdeklődött volna a 200 millió forintos keret felhasználási lehetőségei iránt. Ma is ott tartunk, hogy több mint két esztendő elműltével — az év végéig esedékes átképzési támogatásokat is beleszámba — mindössze 15 vállalat vette igénybe ezt a fajta költségtérítést, nagyjából 30 millió forint összegben. Pedig időközben már az eredeti 200 millió forintos keret is fölcsabadtották, mondván: legyen ez az összeg annyi, amennyi, csak már fizethetnek, akár tömegesen is, az átképzési támogatást.

Mi több, az elmúlt két évben módosították is az alaprendeletet. Egyre kedvezőbb és még kedvezőbb feltételekkel kínálták a pénzt a munkáltatóknak, remélve, hogy ily módon is előmozdítható az oly annyira kívánatos termékstruktúráváltozás, és ehhez igazodva — ennek egyik feltételeként — a munkaerő-átszervezés átalaítása. Augusztus elsjétől például átképzési támogatást élvezhetnek — persze, megint csak adott feltételek megléte esetén — a pályakezdő fiatalok, a bedolgozók, sőt még azok is, akik a rendelkezés megszületése körülmények közepette, önszántukból hagyják el a munkahelyüket. Az utóbbiak esetében például egy évig, de maximum harminc hónapig, azoknak folyósítható az átképzési támogatás, akik ugyan önszántukból kezdeményezték a munkahely-változtatást, de az új munkahelyen vagy az elektronizációhoz kapcsolódó ismereteket kell megtanulniuk, vagy pedig úgynevezett hiányszakmákban helyezkednek el, s ehhez kell az átképzés.

Nem tudni még, hogy mi lesz a leg-

újabb módosítás eredménye, ám az már biztos: az átképzési támogatással kapcsolatos eddigi érdektelenség két fő okra vezethető vissza. Az egyik: a vállalatok már-már közzelszerű „költségérdektelensége”. Gondoljuk csak meg: a támogatás a szó szoros értelmében vett ingyen pénz. Nem terheli a bérköltséget, tehát bér-, illetve kereseti adót sem kell utána fizetni. Ám a vállalatok olyannyira nem érzékelik a költségeket, hogy még az efféle költségjellegű juttatásokra is érzéketlenek... A másik, és lényegesebb ok: még ma sem, a termékszerkezet radikális átalakítását sürgető párt- és kormányhatározatok megjelenését követő tíz év után sem mozdul érdemlegesen a hazai gyártmánystruktúra, s alig-alig lépünk előbbre a reemlytelenül veszélyesen dolgozó vállalatok, munkahelyek felszámolásában.

Témánk szempontjából az egyetlen pozitív példa a valamikor — és hosszú húzavona után — megszüntetett Irodagép-technikai Vállalat kisvárdai üzeme, ahol a Medicor teremt vadonatú forgácsolőzemét, éppen az átképzési támogatás segítségével. Más és hasonló — az átképzési támogatással kapcsolatos rendelkezés értelmét, célját és lényegét illusztráló — esetről még az ez ügyben legilletékesebb szakemberek sem tudnak. Inkább csak arról, hogy a támogatás alapból bizonyos — es gyakorlatilag elhanyagolható — összegeket afféle „bánapénzként” használták fel, a jelentéktelen, de különböző okok miatt végképp halaszthatatlan átcsoportosítások okozta személyes gondokat, vélt, vagy valós sérelmeket enyhítendő. Vagyis: a támogatási rendszer — s a mögötte álló tekintélyes pénzalap —, ahelyett, hogy ösztönözte volna a kívánatos szerkezetátalakítást, afféle szűkkörü jótékonyági akciót működtött. Tegyük hozzá, ismételtén, hogy nem véletlenül.

A vállalatok munkaerő-gazdálkodása egyelőre csak annyi változást mutat, hogy a korábbiakhoz képest tagadtatlanul megfontoltabbak a munkaerő-tartalékolási törekvések. A létszámleépítések, a nagyobb szabású átcsoportosítások még nem jellemzők, a munkára jelentkezők közötti válogatás már annál inkább; és az is, hogy a nyugállományba vonulók helyére nem feltétlenül vesznek fel új munkavállalókat. Ennyi, és nem több, bár a másfél-két évvel ezelőtti gyakorlathoz képest ez sem lényegtelen változás.

Az átképzési támogatás rendszere változatlanul fennmarad — sőt mint jeleztük, feltételrendszere szélesedett —, és figyelemre méltó a szakemberek meggyőződések jóslata: lesz itt majd érdeklődés, ha valóban nem lesz más lehetőség, mint a gazdaság intenzív fejlesztése, s ha az oly régóta hirdetett, óhajtott és követelt szerkezetátalakítás végre kikerülhetetlen kényszerre válik. Persze: az összes irányítási és gazdaságabszabályozási feltételével együtt.

Vértés Csaba

Együttműködés

Matti Ahde, Finnországi környezetvédelmi miniszterre Somogyi László építési- és városfejlesztési miniszter meghívására szeptember 27. és október 1. között delegáció élén hivatalos látogatást tett Magyarországon.

A két miniszter vezetésével folytatott tárgyalásokon kiemelték, hogy a műszaki-tudományos együttműködés fejlesztésén túl igen fontos feladat a vállalati kooperációs kapcsolatok további bővítése is.

Vízgazdálkodás és közművesítés

Kedden plenáris üléssel megkezdte munkáját a vízgazdálkodási és közművesítési konferencia Budapestén. A kétnapos tanácskozást a Magyar Hidrológiai Társaság és az Építőipari Tudományos Egyesület közösen rendezte, s a résztvevők, mintegy 500 szakember elsősorban Budapest és környéke vízgazdálkodásával, valamint a közműhálózatok fejlesztésével összefüggő kérdéseket vitatták meg.

A nyitó ülésen felszólalók hangsúlyozták, hogy a kedvező természeti adottságok kihasználása révén jelenleg Budapest rendelkezik Európa legnagyobb partvízszűrési ivóvízrendszerével, és a szükséges vízmennyiség biztosítása — esetleg növevése — csupán technikai (beruházási) kérdés. Lényegesen nagyobb problémát okoz a minőség megőrzése: az utóbbi évtizedekben a környező falvak háztartási szennyvíze, a mezőgazdaság vegyszerfelhasználása, az ipari nagy- és kisüzemek hulladékaival a folyó vízében erős nitrátosodási és vasasodást indítottak meg. Igaz, Budapest müködi az ország legnagyobb felszíni víztisztító üzeme, de a közműhálózat, a mélyépitési munkálatokkal, valamint a főváros és környéke fürdővel kapcsolatos kérdése-

hogy a főváros és az ezt övező agglomeráció földrajzi terjedése miatt a vízellátó rendszer szélső pontjai ma már 100 kilométeres távolságra vannak egymástól és a távlati tervek szerint ez a jövőben 150 kilométerre nő. E rendszereknek már saját energia- és távközlő hálózataik vannak, és a közeljövő feladata, hogy a korszerű kisservezéssel rendelkező integrált övezérlő rendszerre szervezzék. Megvalósítása azért is sürgető, mert néhány éven belül már napi energia- és távközlő hálózatok millió kilométer vízrel kell a főváros lakosságának és iparának juttatni. Összeességében a hatalmas termelési és szolgáltató részegységek- ből álló vízellátó rendszer korszerűsítése számos különleges problémákat vet fel, mert 100 éves kutaknak és vezetékeknek harmonikus egységben kell üzemelniük a korszerű gépekkel és szerkezetekkel, valamint az elektronikus távműködtető központokkal.

A kedden kezdődött konferencia résztvevői külön szekcióüléseken vitatják meg a vízellátással, a csatornázással és szennyvíztisztítással, a közműhálózattal, a mélyépitési munkálatokkal, valamint a főváros és környéke fürdővel kapcsolatos kérdéseket.